

Farnost Šitbořice a její historie

Naše farnost patří mezi velmi staré - první zmínka je z roku 1255, kdy se zde připomíná kostel s farou. Kostel byl považován za nejstarší budovu v celé oblasti dnešního Kloboucka. Fara patřila rajhradskému klášteru pod patronát mateřského kláštera v Břevnově u Prahy. Po ničivém vpádu Tatarů na Moravu roku 1241 byl zrušený rajhradský klášter opraven a biskupem Brunonem posvěcen. Ochranné a patronátní právo nad klášterem bylo roku 1248 dáno králem Václavem I biskupovi Brunovi, který 6. listopadu 1255 propůjčil břevnovskému opatovi právo obsazovat fary v Rajhradě, Domašově, Sebranicích, Ostrovačicích a Šitbořicích (Sdeboric). Břevnovský opat Martin se v roce 1255 písemně dovolával ve své rozepři s biskupem olomouckým desátků ze zdejší fary. Protože opat nechtěl o tom vést spor s biskupem, požádal ho, aby o tom nechal rozhodnout hodnověrné muže. Biskup proto ustanovil mistra Markvarta, scholastika pražského a bratra Gottfrieda z domu německého řádu, kteří po bedlivém uvážení naznali, že opat od založení rajhradského kláštera skutečně bral desátky ze všech osad k němu patřících, jako i právo ustanovovat a sesazovat tam faráře a opat měl kostelu olomouckému platit 29 hřiven. Kdyby však rajhradský klášter některou ves prodal nebo směnil, ustanovený plat se nemá nijak měnit. Klášter držel pouze kostel a faru a dosazoval tu kněze, ves sama byla ve světských rukou, neboť se mezi klášterním zbožím nikdy nejmenuje. Na kostel i faru si činil nárok i biskup olomoucký (viz výše). Ve dvacátých letech 13.století došlo k prvnímu sporu mezi biskupem a břevnovským klášterem. Spor byl ukončen roku 1317, kdy přešel kostel i s farou na soukromé držitele, kterým se stal rod pánů z Deblína. V roce 1333 Kateřina z Lomnice, která založila klášter dominikánek na Starém Brně (v místech dnešní nemocnice u sv. Anny) odkázala ve své poslední vůli patronátní právo šitbořického kostela tomuto klášteru. V roce 1503 získal starobrněnský klášter u sv. Anny celé Šitbořice a držel je až do roku 1782, kdy byl klášter zrušen a patronátní právo přešlo na Náboženský fond a další majitele panství.

Dne 18.května 1612 psal kardinál Ditrichštejn převorovi u sv. Tomáše v Brně o velké rozepři převorky u sv. Anny s farářem v Šitbořicích, uznáváje že: ...“farář není bez viny a že si přeje, aby byl odtud odstraněn”... Nařízením biskupa byl farář odstraněn a na jeho místo dosazen jiný. Roku 1615 (28. září) poroučí kardinál Ditrichštejn Adamovi Čelustkovi, faráři v Šitbořicích ...“by svědomí vydal před oficiálem o jakém si urozeném pánu Janu Quellorovi“... Po Čelustkovi byl zde farář Martin Strazce (1620 - 1632). Od roku 1632 - 1663 Dominik Firmo, za kterého byly přifařeny Moutnice. Roku 1640 odkázal Pavel Krištof hrabě z Lichtenštejnu-Kastelkornu dominikánskému klášteru sv. Michala v Brně louku s ovocnými stromy v Šitbořicích na odsloužení 12 mší ročně za zemřelé. Tentýž klášter přikoupil v Šitbořicích i vinohrad za 200 zlatých (cca 30 000 Kč - 1980). Do roku 1724 byly přifařeny do Šitbořic tyto obce: Borkovany, Diváky, Nikolčice, Těšany a Moutnice. Zápisy z těchto obcí se nacházejí v šitbořické farní matrice, založené v únoru 1679 farářem Václavem Pokorným. Roku 1783 byla vyfařena Nesvačilka a přidělena do Moutnic, kde byla filiálka šitbořického kostela. Roku 1784 se filiálka v Moutnicích stala samostatnou kuracíí.

Inventář kostela z roku 1804:

K šitbořické farní duchovní správě náleží jen v místě Šitbořice se nacházející farní kostel zasvěcený sv. Mikuláši biskupu. Kostel a věž je postavena z tvrdého materiálu, většinou z kamene, kostel je klenutý má sakristii klenutou sakristii a pevný /zděný/ kůr s varhanami uzpůsobenými velikosti kostela; vedle kůru nad hlavním vchodem je komora, v níž se nacházejí kromě kostelních potřeb (Geratschaften) také inventární knihy po faráři Matyáši

Landerhammerovi. Všech šest kostelních oken, stejně jako menší okna v sakristii, kůru a komoře mají železné okenní mříže, dvoje kostelní dveře a dvoje dveře sakristie mají příslušné zámky. Zakladatel kostela není znám, stejně jako malíř oltářního obrazu. V kostele jsou 4 dobře zařízené oltáře. Hlavní oltář s obrazem sv. Mikuláše biskupa, boční oltář na apoštolní straně má oltářní obraz sv. Anny rodičky boží, boční oltář na evangelijní straně má obraz sv. P. Marie z Karmela, pod kůrem na evangelijní straně je oltář se sv. Křížem a krucifixem; Každý oltář má svůj oltářní kámen; dále je v kostele kazatelna a zpovědnice, mramorová křtitelnice a klekátko, z pamětihodností a náhrobních nápisů nebylo nic nalezeno. Všechno kostelní nářadí je podle obvyklých rubrik zaznamenáno v ročně vyhotovovaných inventářích knihy kostelních účtů, jež jsou každoročně rovněž biskupskému úřadu, jakož i zemskému guberniu předávány. Kostelní stříbro obsahuje na váze 7 liber 27 lotů (4,029 kg), zejména monstrance 2 libry 8 lotů (1,155 kg), 3 pozlacené kalichy s patenami 2 libry 20 lotů (1,348 kg), pacifikál (tj. kříž s ostatky) 16 lotů (0.256 kg), ciborium 29 lotů (0.465), mešní svícny s podnosem 1 libra 7 lotů (0.625 kg), beasa k nemocným 6 lotů (0.096 kg), schránka na svatý olej 5 lotů (0,080 kg), počet a váha kostelních zvonků, které jsou bez nápisů, je ve zmíněném kostelním inventáři poznamenán.

K roku 1805 je zápis ve farní kronice:

Když roku 1805 nepřátelské vojsko francouzské obsadilo Brno, farář šitbořický jak od vojáků francouzských a také od někdy zlovolných farníků mnoho přetrpěl, soukromé víno, koně, rohatý dobytek a mnoho jiných věcí za více jak 2000 zlatých florenů vydal. Někteří zlovolní s nimi spolupracovali ke škodě faráře. Příslušníci církve, Vavřín Hanák (č. 71) a František Zoubek (č. 62), ale svým přičiněním a na vlastní nebezpečí to nejlepší faráři zachránili. Kostelní věci tito farníci tajně ukryli a šťastně, bez zřejmého poškození, byly tak zachovány. V roce 1808 se francouzští nepřátelé vrátili a farář znovu vydal ke 3000 zlatých florenů. V té době to byla značná hodnota, metrák pšenice stál asi 10 zlatých.

Roku 1810 odvedeny státu 2 libry 25 lotů (1,428 kg) kostelního stříbra. Roku 1854 byl největší zvon 5.59 centů těžký přelit. Zápis z farní kroniky uvádí tyto údaje:

Zvon váhy 448 liber (228,5 kg), bez ... nápisu na tři díly byl zlomen a tak slabý zvuk vydával, že nebyl v celé obci slyšitelný. Pročež roku 1798 přelit byl v Brně od Klementa Steichera zvonolijce a měšťana brněnského a přidáno k němu 111 liber (56,5 kg), takže nyní přelitý zvon váží 559 liber (285 kg) s nápisem: " Zvon kostela šitbořického patrona sv. Mikuláše biskupa ulitý v Brně 1798." Pro ono přelití zvonu zaplatili: kostel šitbořický 30 zl., panství blažovické 30 zl. obec šitbořická dobrovolně dala 110 zl., celkem 170 zl. Protože ale bylo nově přidáno 111 liber a jiné výdaje pro ten zvon vznikly, summa (úhrn) všech výdajů vychází 194 zl. 44 kr. Ten zvon byl vysvěcen v klášteře řečeném Králové na Starém Brně od pana Vincence Poltzera opata řádu sv. Augustina 30. října 1798. V roce 1854 byl nejtěžší zdejší věžní zvon přelit a zvětšen o 5 centýřů 27 liber (322 kg) a sice na náklad obce šitbořické. Tento byl od jeho excellence nejdůstojnějšího a vysoce urozeného pana Antonína Arnošta hraběte z Schaaffgotsche biskupa v Brně 8. března 1854 vysvěcen ke cti svatých moravských apoštolů Cyrila a Metoděje...

V těch letech již kostel obci nepostačoval, a proto byl vytvořen fond na stavbu nového kostela. Ve sbírce bylo za krátkou dobu vybráno značné množství peněz. Majitelé klobouckého panství Neuwallové, kteří se dostali do finančních potíží, přemluvili šitbořické členy výboru pro stavbu kostela aby jim peníze půjčili na dobrý úrok, a slíbili, že peníze do určité doby vrátí a také že pomohou se stavbou kostela. Neuwallové zemřeli, jejich dědicové

se ke dluhu nechtěli znát a tak Šitbořice o peníze přišly. Stavba kostela se tím opozdila o celých padesát let. Byl založen fond nový, na který se pořádaly sbírky a přijímaly dary. Byl na něho také věnován výnos z obecní honitby a nájem z obecních polí. Zprvu se přemýšlelo starý kostel rozšířit, jedni chtěli přestavbu a druzí zase novostavbu. V roce 1902 vichřice strhla z věže makovici, ve které se našly pamětní zápisy z roku 1733 (provedena nová cibulová bání věže), roku 1825 (zvýšena věž - hodinové patro - a nově zastřešena) a z roku 1865 (výměna krytiny na kostele). V letech 1907 - 1908 byla narušena statika stavby - začaly se tvořit trhliny, které se zvětšovaly. Proto dal okresní hejtman z Hustopečí 6. srpna 1909 kostel úředně uzavřít a v listopadu 1909 byl zbořen. Dne 15. srpna 1909 se konala v kostele poslední mše.

Je jisté, že tento kostel byl postaven před rokem 1255. Z fotografií je zřejmé, že se jednalo o jednodílnou orientovanou stavbu (V-Z) nejasného stáří (20m X 8m), kterou tvořila obdélná loď, polygonální presbytář, ke kterému přiléhala z jižní strany obdélná sakristie a unikátní osmihranná pozdněgotická věž v severozápadním nároží průčelí (původně samostatná? zvonice obranného charakteru - ve dvou patrech nad sebou po obvodě věže byly střelny). Na obranný charakter věže upomíná i místní název prostoru kolem hasičské zbrojnice, která stojí pod kostelem a kde se dodnes říká "u bašty". Na jižní stěně u průčelí byly sluneční hodiny. Při obléhání Brna švédskými vojsky roku 1645 byla vesnice i s kostelem vypálena. Při barokní přestavbě v roce 1669 byla upravena chrámová loď, která byla pravděpodobně prodloužena k západu a tak se dostala věž do hmoty kostela a tak ztratila obranný charakter. Byla také přistavěna západní předsíň s novým vstupem na věž, která byla zvýšena (vyzděno /dřevěné?/ zvonicevé patro). Podobná obranná zvonice stojí v Lounkách na Litoměřicku a v Nových Sadech na Dačicku.

Tento kostel byl bez jakéhokoli průzkumu a zakreslení v roce 1909 zbořen a na jeho místě byl postaven nynější kostel. Velká škoda vznikla tím, že rozebírání kostela se nedělo pod odborným dohledem archeologa. V kostele byla hrobka neznámo koho (od té hrobky vznikla pověst o zemanovi Ješitboru). Pod kostelem a okolo kostela bylo plno hrobů i z doby pohanské (to by nasvědčovalo domněnku, že kostel byl postaven na předkřesťanském pohřebišti nebo obětišti?). Podle vyprávění očitých svědků se při snižování návrší, na kterém kostel stál našli popelnice, nějaké nádobky i se zrním ale hlavně velké množství kostí, které se pohřbily ve společné šachtě u kostela a na hřbitově. Mnohé nálezy se při tom zničily a mnohé si odvezl stavitel Hodač do Židlochovic. Mohlo se tehdy toho hodně zjistit o původu Šitbořic.

Po dobu stavby nového kostela se konaly bohoslužby v blízké škole. Zvony byly sneseny a pro dva menší byla postavena na blízkém návrší Hradisko provizorní dřevěná zvonice. Na jaře 1910 zahájila stavební firma Fr. Hodače ze Židlochovic stavbu nového kostela v historizujícím slohu inspirovaném románskou architekturou. Plány nového kostela zhotovil Richard Martin. Ve stavbě kostela byly provedeny určité změny. Místo rovného stropu byla provedena klenba s lunetami a věž byla o 2 metry snížena (měla mít ochoz). Protože jeho rozpočet byl příliš vysoký (121.000 K), dala jej farnost na radu probošta dr. Antonína Cyrila Stojana přepracovat architektu Antonínu Výrovi z Prostějova. Opravený rozpočet zněl na 108.000 K. Fond a dary na stavbu nestačily. A tak se farář Chadim a obecní výbor se obrátili na říšského poslance pana Tomáše Šilingera, aby vymohl u ministra financí, rytíře Bilinského nějakou podporu. Ten byl na odchodu z funkce ministra financí, ale ještě udělil pro obec subvenci 30.000 K se slovy: "To vám dávám na památku, abyste na mě v dobrém

vzpomínali." Za tuto pomoc byl zemský poslanec Tomáš Šilinger jmenován čestným občanem Šitbořic. Z této subvence bylo 15.000 K použito na stavbu kostela a 15.000 K na stavbu fary. Ta byla postavena roku 1913 za 25.000 K. Chybějících 7.000 K zaplatili farníci kostelní přírůžkou. Stavební práce dobře pokračovaly, takže již 20. listopadu 1910 byl kostel benedikován (požehán). Kolaudace se uskutečnila 8. července 1911. Dokončený a vybavený kostel vysvětil za přítomnosti všech farníků 28. září 1913 brněnský biskup Pavel Huyn. Od té doby se tato událost každoročně připomíná pořádáním svatováclavských hodů.

Kostel je jednolodní stavba postavená v novorománském slohu. Je obdélníkového půdorysu, 40 m dlouhý, 14 m široký a 20 m vysoký s půlkruhovým ukončením presbytáře (apsida) a čtyřbokou, 40 m vysokou věží v průčelí. Uvnitř je kostel zaklenut valenou klenbou s výsečemi, apside je zaklenuta konchou. Vnější stěny jsou členěny lisénami s obloučkovitým vlysem a jsou prolomeny pěticí podvojných oken půlkruhově zaklenutých. Průčelí je pojednáno obdobně, na osu je prolomeno ústupkovým portálem půlkruhově zaklenutým, v mandorle tympanonu je reliéfně zobrazena trůnící postava Boha Otce. Čtyřboká věž je třípatrová, prolomena dvěma obdélníkovými okénky nad sebou a ve zvoncovém patru pak na všech stranách potrojným oknem půlkruhově zaklenutým.

Na věži jsou v pořadí už třetí zvony. Již v roce 1911 byly dány na věž zvony ze zbořeného kostela - velký zvon z roku 1854 (620kg), umíráček z roku 1763 (38kg) a sanktusový zvon z roku 1839 (24kg). V témže roce byly pořízeny od firmy Hiller a 28. října posvěceny tyto zvony: Mikuláš (300kg), Panna Maria (160kg) a Josef (84kg). V roce 1917 byly tyto zvony až na umíráček pro vojenské účely zabaveny. V roce 1923 byly pořízeny nové zvony od firmy Herold z Chomutova: Cyril a Metoděj (610kg), Mikuláš (310kg), Panna Maria (170kg), Václav (130kg) a sanktusový zvon (31kg). Tyto zvony byly 2. prosince 1923 posvěceny a v březnu 1942 Němci opět z rekvírovány. Nynější zvony jsou z roku 1947: [Cyril a Metoděj](#) (656kg), [Mikuláš](#) (373kg), [Panna Maria, královna míru](#) (209kg), [Václav](#) (139kg) a [Vojtěch](#) (45kg). Na věži zůstal také [zvon z roku 1763](#) (prasklý).

Převážná část vybavení kostela pochází z doby výstavby. Z původního kostela se zachovalo gotické sanktuárium, cínové oltářní svícny a sochy Panny Marie na bočním oltáři a Pána Ježíše u sloupu. Hlavní oltář je dílem Jana Valentiniho ze Židlochovic z roku 1911, oltářní obraz sv. Mikuláše je dílem akademického malíře prof. Augustina Němečka. Boční oltáře jsou zasvěceny Božskému Srdci Páně a Panně Marii Lurdské. Pod kůrem je oltář Svaté rodiny s Božím hrobem. V lodi na podstavcích jsou sochy: pravá strana sv. Josef, sv. Filomena a sv. František z Asisi. Na levé straně sv. Anna a sv. Antonín Paduánský. Fresku na vítězném oblouku vytvořil pan Petrák z Koněšína. Figurální malba je dílem akademického malíře Pokorného z Tišnova. Na kůru byly varhany, které postavil v roce 1911 Vojtěch Káš z Brna. Měly 2 manuály a 14 rejstříků. Při válečné rekvizici za 1. světové války měly být odebrány kromě zvonů také cínové píšťaly varhan. Nestalo se tak, protože místní farář uplatil rekvizitora. V osmdesátých letech se uvažovalo o rekonstrukci těchto varhan, ale po zjištění skutečného stavu bylo navrženo postavit varhany nové. [Tyto varhany](#) postavil v roce 1988 Dřevopodnik města Brna a 5. února 1989 prelátem Horkým posvěceny. Mají 2 manuály a 23 rejstříků. Nynější liturgická úprava presbytáře pochází z roku 1992.

Souhrn kompletních informací o rekonstrukci a popisu varhan v našem kostele z kolaudačního protokolu.

1. opusové číslo 84
2. datum kolaudace 31. 8. 1988

3. výrobce: Dřevopodnik města Brna
4. kolaudační komise: prof. Josef Pukl
5. kolaudovaný nástroj: dvou manuálové varhany v soustavě pneumatické tlakové o 23 znějících rejstřících
6. zahájení stavby: únor 1987
7. ukončení stavby: srpen 1988
8. varhanní prospekt byl vytvořen podle návrhu mistra Ludvíka Kolka

Dispozice nástroje:

I. manuál - 56 kláves - 68 tónů

1. * Bourdon 16´
2. * Principál 8´
3. * Flétna dutá 8´
4. * Salicionál 8´
5. * Oktáva 4´
6. * Roh 4´
7. * Flétna trubicová 4´
8. * Flétna syčivá 2´
9. * Mixtura 2´
10. * II - I 8´
11. * II - I 4´
12. * II - I 16´
13. * I - I 4´
14. * II - II 4´
15. * II - II 16´
16. * Tremola

II. manuál - 56 kláves - 68 tónů

1. * Viola di Gamba 8´
2. * Kryt 8´
3. * Vox colastis 8´
4. * Principál 4´
5. * Flétna kopulová 4´
6. * Nasard $2 \frac{2}{3}$ ´
7. * Flétna lesní 2´
8. * Tercie $1 \frac{3}{5}$ ´
9. * Akuta 1´
10. * Tremola
11. * Principálbas 16´
12. * Subbas 16´
13. * Kryt tichý 16´
14. * Oktávbas 8´
15. * Chorálbas 4´
16. * I - P 8´
17. * II - P 8´

Pevné kombinace: MF, FF, PL, TT

Volná kombinace: A B

Rejstříkové krescendo: válec

Ukazovatel rejstříkového krescenda: šlapka

Žaluziové krescendo: šlapka

Tremoly pro I a II manuál

Při kopání kanalizace pod kostelem byla nalezena dvě gotická klenební žebra. Při opravě spadlého věžního kříže byla v jeho báni, která byla od války prostřílena, nalezena poškozená schránka, ve které byly nalezeny úplně zničené neidentifikovatelné listiny a několik mincí většinou z 19. století. Mezi nimi byla také mince ze 17. století (revers třígroše Františka Dietrichštejna z kroměřížské mincovny - 1619). Mince byly s novými dokumenty vráceny do věžní bane při montáži nového kříže v roce 1990.

V devadesátých letech minulého století proběhla poslední velká oprava kostela a fary:

- 1989 - pořízení jednoduchých lavic do kostela, vybudována příjezdová cesta do farního dvora, plynofikace fary a zahájení její vnitřní rekonstrukce, ve věži vybudováno nové schodiště a podlaží.
- 1990 - na jaře shodil silný vítr věžní kříž a poškodil střechu věže-tím zahájena generální rekonstrukce kostela, věž oplechována měděným plechem, výměna ciferníků, montáž nových hodin, vyroben a pozlacen věžní kříž a ostatní okrasné doplňky střechy, oprava fasády věže.
- 1991 - oprava fasády kostela, oprava střechy na faře, zdvojena okna na kostele
- 1992 - pod kostelem opraveny opěrné zdi a vybudováno sociální zařízení, postaveny dekorativní sloupy osvětlení, na faře postavena nová učebna s terasou.
- 1995 - demolice staré a postavení nové hospodářské budovy-garáží, nová fasáda na faře.
- 1998 - postavena opěrná zeď před farou
- 1999 - provedena chemická injektáž vlhkého zdiva v kostele i na faře, vybudována nová zповědní místnost.
- 2001 - zahájeny úpravy farní zahrady, dokončení sanačních omítek v kostele a na faře,
- 2002 - dokončení terénních úprav na farní zahradě a tato dána do užívání (táboráky, hry, různé farní akce), kostel je uvnitř vymalován po sanačních omítkách
- 2003 - rekonstrukce elektrických rozvodů v kostele, montáž nových elektronických pohonů zvonů.
- 2004 - na faře je osazen nový sokl a jsou vyměněna všechna okna
- 2005 - rekonstrukce elektrických rozvodů na faře.

Existence fary je pro Šitbořice doložena k roku 1616 (farář Adam Zeluský nebo Želuška?). Je však pravděpodobné, že fara zde byla již v 15. století - i když asi za husitského období přechodně zanikla. Prakticky po celou dobu existence byla v katolických rukou a ani v době náboženské tolerance v 16. století nemáme ve vsi žádné zprávy o nekatolících. V zápise ve farní kronice k roku 1696 je hodnocena jako velmi ubohá, bez studny a vnitřního zařízení,

patří k ní jen malá vesnice s 55 usedlostmi, které obhospodařují 10 lánů (cca 380 ha) polí. Při sčítání roku 1788 bylo v Šitbořicích již 731 obyvatel - z toho 3 evangelíci. V roce 1822 bylo zde již 162 stavení včetně fary, která je předmětem opakovaných stížností farářů a opakovaných nákladných oprav. Od roku 1822 do roku 1910 bylo vynaloženo na opravy a přestavby fary včetně hospodářských budov nejméně 3, 4 mil. Kč (cenová relace 1995) a nakonec byla roku 1913 jako neopravitelná zbourána. Obětaví farníci ji odklidili za tři dny - nemohouce se dočkat konsekrace nového kostela. Budova fary byla postavena na místě původní zchátralé barokní stavby stavitelem Moudrým ze Šitbořic v roce 1913. Šitbořická fara není zajímavá jen svou historií, ale i vzhledem. Právem se řadí k architektonickým skvostům reprezentujícím secesní sloh. Ke zdejší faře patřil půl lán, koupený roku 1615 od majitele Šitbořic, dominikánek u sv. Anny v Brně, jehož kupní listina se dodnes zachovala.

Před kostelem stojí socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1759, pomník obětem 1. světové války z hořického pískovce byl postaven roku 1927 a pomník osvobození je z roku 1946.

Kněží působící v naší farnosti:

- ??? - 1620 Adam Zeluský (Želuška)
- 1620 - 1632 Martin Strazce
- 1632 - 1665 Dominik Firmo, dominikán
- 1665 - 1666 Ondřej Skovský, ten se fary vzdal
- 1666 - 1679 Stanislav Jiří Kavalír, odešel do Otnic
- 1679 - 1692 Václav Pokorný, začal vést farní matriky
- 1692 - 1711 Jakub Ilčák
- ??? - ??? Jiří Frištevšot
- ??? - ??? po něm Jan Polásek, před tím byl farářem v Ořechově
- 1725 - ??? Jiří Dočkal, jenž komuntoval s Janem Haberlandem roku 1733
- 1733 - ??? Kašpar Jedlička
- 1739 - ??? Ondřej Einvesser
- 1759 - ??? František Skupka
- 1766 - ??? Martin Muller, přišel z Ořechova
- ??? - 1787 Matěj Ledenhamer
- 1787 - 1789 František Libišer
- 1789 - 1802 Ludvík Grim
- 1802 - 1822 Mikuláš Steindel, odešel do Pavlova
- 1822 - 1834 Antonín Mutěna, který po nemoci si vzal Moutnice
- 1834 - 1852 Antonín Abzug
- 1852 - 1886 Václav Šula
- 1886 - 1908 Antonín Vogt
- 1908 - 1938 P.Eduard Chadim
- 1938 - 1980 P.Jaroslav Hudec
- 1980 - 1988 P.František Kryštof Hoffman OFM Cap.
- 1988 - 2001 P.Jaroslav Horák
- 2001 - .... P.Jiří Topenčík

Kdo byl svatý Mikuláš?

Postava svatého Mikuláše je opředena mnoha legendami. Historicky doložených dat známe jen velmi málo. Jisté je to, že byl milovaným a uctívaným biskupem v Myře, dnes Demre v

Turecku. Ve městě Bari, v Apulii, zase uchovávají jeho ostatky v kryptě chrámu sv. Mikuláše. Obě tato města se dělí o slávu Mikulášova jména.

Přesné datum Mikulášova narození neznáme. Víme jen, že se narodil kolem roku 280. Podle legendy přijal kněžské svěcení od svého strýce biskupa. Když mu zemřeli rodiče, rozdal Mikuláš celé své dědictví chudým. Pro sebe nechtěl nic. Jednoho dne se Mikuláš vydal na cestu do osmdesát kilometrů vzdálené Myry, kde měl vyřídit nějakou záležitost. Když tam dorazil, chtěl se pomodlit ranní modlitbu a vstoupil proto do hlavního kostela ve městě. Najednou byl kostel plný velikého množství lidí. Obklopili ho, jásali a provolali ho novým biskupem v Myře. Mikuláš tomu zprvu vůbec nerozuměl, ale pak pochopil. Protože se předtím obyvatelé Myry několik měsíců nedokázali domluvit na novém biskupovi, rozhodli se, že první kněz, jenž toho rána vstoupí do kostela, bude jejich biskupem. A do kostela vešel ráno jako první právě Mikuláš.

Lidé, kteří tehdy věřili v Ježíše, to měli těžké. Někteří římsí panovníci křesťany pronásledovali a věznil. Biskup Mikuláš je utěšoval a pomáhal jim. To se však Římanům nelíbilo. Proto jednoho dne nakonec uvrhli do vězení i samotného Mikuláše. Biskup snášel všechno mučení tak statečně a trpělivě, že to zapůsobilo i na jeho vězňatele a zase ho propustili. Celé město jej nadšeně vítalo před branami vězení.

Mnohé legendy o Mikulášovi vyprávějí, že se nejvíce staral o lidi, kteří se ocitli v nějaké nouzi. Jednou zachránil před smrtí tři nevině odsouzené muže, jiný příběh vypráví o třech měšcích zlata, které Mikuláš potají vhodil do okna, aby pomohl třem dívkám k věnu. Další legenda líčí, jak zachránil námořníky, které zastihla bouře na moři.

Když oblíbený biskup z Myry okolo roku 350 zemřel, všichni ho postrádali a oplakávali. Říkali si, že byl nejlepším biskupem, jakého si mohli přát, a hrob v Myře pokrývali růžemi. Mikulášův kult se rychle šířil do mnoha zemí. Jak se však z biskupa Mikuláše stal náš Mikuláš, který v předvečer 6. prosince obdarovává děti nebo plní punčochy sladkostmi? Jedna legenda říká, že Mikuláš i po své smrti každý rok o Vánocích procházel svým městem. V přestrojení obcházel obydlí chudých a kladl jim přede dveře pozlacená jablka a ořechy.

Niklaus, Nikolas, Niculaus, Klaus, Klas, Klaas, Claes, Clos, Colin, Nigg, Nick, Nicky, Nikkel, Nico, Nicol, Niels, Nils, Nicolo, Nicole, Nikola, Nicholas, Mikola, Nikolaj, Nikita, Kolja, Miklós, Mikus, Mikolaj, Nikolaos.

zpracováno podle "Velká kniha o svatých aneb po kom se jmenujeme" (2003)

Svatý Mikuláš

Mikuláš, občan Patery, byl synem bohatých a bohabojných rodičů. Narodil se asi v polovině 3. století, jeho otec se jmenoval Epifanes, matka Johana. Když dospěl do jinošského věku, vyhýbal se prostopášnostem ostatních chlapců, raději chodil do kostelů a snažil se zapamatovat si z Písma svatého vše, co byl schopen pochopit. Po smrti rodičů začal přemýšlet, jak užít tak velké bohatství ne k světské chvále, ale ke slávě Boží. V té době jednoho dost urozeného souseda nouze donutila, že se rozhodl udělat ze svých tří dcer nevěstky. Když se to světec dověděl, zhrozil se takového zločinu, zabalil do kusu látky velkou hroudu zlata, hodil ji v noci oknem do jeho domu a tajně se vzdálil. Když ten člověk ráno vstal, našel hroudu zlata, vzdal Bohu díky a vystrojil svatbu nejstarší dceři. Ne dlouho nato sluha Boží opakoval svůj čin. Soused opět našel zlato, z celého srdce děkoval Bohu a

rozhodl se, že bude od této chvíle bdít, aby věděl, kdo mu pomáhá v jeho nouzi. Za několik dní Mikuláš vhodil do jeho domu dvojnásobné množství zlata. Jak zlato zazvonilo, soused se probudil, pustil se za utíkajícím Mikulášem a volal na něho: "Zastav se, abych se mohl podívat, kdo jsi." Pak se rozběhl rychleji a poznal, že je to Mikuláš. Vrhel se před ním na zem a chtěl mu líbat nohy, Mikuláš to však nepřipustil a žádal ho, aby ho neprozradil, co živ bude. Když později zemřel biskup města Miry, sešli se biskupové, aby se oné církevní obci postarali o nového biskupa. Byl mezi nimi jeden biskup těšící se velké vážnosti, na jehož volbě záviselo rozhodnutí ostatních. Tento biskup vyzval všechny, aby se postili a modlili. V noci pak uslyšel hlas, který mu přikazoval, aby ráno pozoroval vchod do kostela, a koho uvidí prvního přicházet ke kostelu, toho aby vysvětil na biskupa. Oznamil to ostatním biskupům a vyzval je, aby se všichni modlili, a sám dával pozor přede dveřmi kostela. A kupodivu v ranní hodinu, jakoby seslán Bohem, přišel ze všech nejdříve Mikuláš. Biskup jej uchopil za ruku a zeptal se ho: "Jak se jmenuješ?" On odpověděl: "Mikuláš, sluha vaší svatosti." Zavedli ho do kostela a posadili ho na biskupské křeslo, třebaže se velmi zdráhal. Mikuláš ve všem zachovával stejnou pokoru a vážnost mravů jako dříve, bděl na modlitbách, umrtvoval své tělo postem, pokorně přijímal každého, zaníceně povzbuzoval a přísně domlouval. V biskupském úřadě byl Mikuláš vzorem dokonalé lásky k Bohu i bližním. Jednou se rozšířil v celé diecézi svatého Mikuláše veliký hlad a nikdo neměl co jíst. Když muž Boží uslyšel, že do přístavu připluly lodi s nákladem pšenice, hned tam šel a prosil námořníky, aby pomohli hladem sužovanému lidu a dali jim aspoň sto měřic z každé lodi. Oni mu řekli: "Netroufáme si to učinit, otče, neboť obilí bylo naměřeno v Alexandrii a my je musíme odevzdat v císařských sýpkách." Světec jim řekl: "Učiňte nyní, oč vás prosím, a ve jménu Božím vám slibuji, že vám u císařova výběrčího nebude nic chybět." Námořníci to učinili, a když pak odevzdali císařovým úředníkům stejné množství obilí, jaké přijali v Alexandrii, vypravovali o tom zázraku a velkou chválou vynášeli Boha v jeho služebníkovi. Muž Boží pak rozdělil obilí podle potřeby každého tak, že zázrakem nejen stačilo po dva roky k obživě, ale ještě ho zbylo dost k setbě.

Podle jedné legendy prý surový hostinský rozsekal na kusy tři chlapce, naložil je do kádě a Svatý Mikuláš je opět vzkřísil k životu.

Když císař Dioklecián vydal rozkazy, aby byli křesťané pro víru stíháni a mučeni, nepřestal Mikuláš vyvracet modlářské pověry a povzbuzovat věřící ke stálosti. Později byl zajat, poslán do vyhnanství a uvězněn. Avšak nezmalomyslněli vděčně a radostně snášel toto utrpení. Po pětiletém žaláři se opět vrátil ke svému pastýřskému úřadu a pracoval dále neúnavně na vinici Páně.

Když se Mikulášovy dny naplnily a zemřel v Pánu, vytryskly z jeho hrobu dva prameny, které vracely chorým zdraví. Mikulášův kult se šířil asi po dvě staletí po smrti Mikuláše, přesáhl na celou řeckou církev, později i na slovanské země. K největšímu Mikulášovu uctívání došlo od 8. století v Rusku, jehož je od té doby patronem. Váhavě se pak šířil Mikulášův kult také v Evropě, např. od 10. století v Německu, Francii a Anglii. Italští námořníci nebo piráti uloupili v r. 1087 ostatky biskupa Mikuláše ze sarkofágu náhrobního kostela v Myře a přinesli je do Bari v Apulii. V Bari postavili k uchování drahocenných ostatků baziliku sv. Mikuláše.

Je patronem:

Ruska; ministrantů; dětí; panen; poutníků a cestujících; advokátů, soudců, notářů, obchodníků, lékárníků, hostinských, obchodníků s vínem, výrobců a obchodníků s parfémami, lodníků, rybářů, námořníků, vorařů, mlynářů, pekařů, obchodníků se zrním a semeny, řezníků, sládků, lihovarníků, sedláků, tkalců, obchodníků s krajkami a sukrem, kameníků, dělníků v kamenolomech, knihářů, knoflíkářů, svíčkářů; hasičů; zajatců; za šťastnou svatbu; proti nebezpečí vody a na moři; ke znovuzískání ukradených předmětů; proti zlodějům.

Atributy:

mitra a berla; tři zlaté hroudy, měšce s penězi, koule nebo jablka; tři chlapci v kádi; tři chleby na knize; kotva a loď; zajatci; žebrák.

zpracováno dle "abc svatých"